

Briselē, 2016. gada 12. februārī
(OR. en)

5685/1/16
REV 1

EDUC 15
SOC 44
EMPL 28
JEUN 12
ECOFIN 61

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Iepř. dok. Nr.:	5544/16 EDUC 12 SOC 36 EMPL 26 JEUN 9 ECOFIN 45 + COR 1
Temats:	Projekts – Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju rezolūcija par sociālekonomiskās attīstības un iekļautības sekmēšanu Eiropas Savienībā ar izglītības palīdzību – izglītības un apmācības ieguldījums 2016. gada Eiropas pusgadā

Izglītības komiteja vairākās sanāksmēs ir sagatavojusi minēto tekstu, lai 2016. gada 24. februārī to pieņemtu Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padome.

Tekstam tagad ir plaša visu delegāciju piekrišana.

Tāpēc Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta nosūtīt tekstu Padomei pieņemšanai un publicēšanai *Oficiālajā Vēstnesī*.

**Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju
2016. gada 24. februāra rezolūcija
par sociālekonomiskās attīstības un iekļautības
sekmēšanu Eiropas Savienībā ar izglītības palīdzību –
izglītības un apmācības ieguldījums 2016. gada Eiropas pusgadā**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME UN PADOMĒ SANĀKUŠIE DALĪBVALSTU VALDĪBU
PĀRSTĀVJI,

ŅEMOT VĒRĀ

- Eiropas Komisijas gada izaugsmes pētījumu par 2016. gadu: Atveseļošanās stiprināšana un konverģences sekmēšana ¹;
- Eiropas Komisijas 2015. gada pārskatu par izglītību un apmācību ²;
- Padomes un Komisijas 2015. gada kopīgo ziņojumu par stratēģiskas sistēmas Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā ("ET 2020") īstenošanu – Jaunas prioritātes Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā ³;

¹ 14270/15.

² ISBN 978-92-79-50621-5.

³ OV C 417, 15.12.2015., 25.–35. lpp.

Eiropai vienlaicīgi nākas sastapties ar vairākiem sociāliem izaicinājumiem.

Kaut gan kopumā Eiropas Savienības ekonomika piedzīvo mērenu atveseļošanos, finanšu un ekonomiskās krīzes ietekme uz mūsu sabiedrībām saglabājas. Atšķirības starp dalībvalstīm un to iekšienē turpina pieaugt, kas rada ilgtermiņa nelīdzsvarotību. Daudzās valstīs jauniešu bezdarbs saglabājas satraucoši augsts un iegūtais izglītības līmenis – nepietiekams.

Tagadējā bēgļu krīze mūsu sabiedrībām un izglītības sistēmām rada ievērojamus sarežģījumus. Mūsu kopīgs pienākums ir radīt tādu vidi, kurā katra cilvēka talantus varētu attīstīt neatkarīgi no viņa ģimenes vēstures vai izcelsmes.

Vienlaikus mūsu sabiedrības apdraud arvien lielāka radikalizācija, kas dažkārt noved pie vardarbības un terorisma. Tas vēl vairāk parāda to, cik svarīga nozīme ir izglītībai un apmācībai, lai veicinātu iekļautību, aktīvu pilsoniskumu un kopīgas pamatvērtības, kā izklāstīts 2015. gada marta Parīzes deklarācijā ⁴.

Šie galvenie izaicinājumi ir kopīgi, un tie būtiski ietekmē izglītības politiku. Lai panāktu ilgtspējīgu ekonomikas atveseļošanu un mazinātu atšķirības un nelīdzsvarotību, ir vajadzīgi atbildes pasākumi, kuros dalībvalstis rīkojas kopā ar ES iestādēm un sasaistē ar citām starptautiskām organizācijām – tādām kā ESAO, Eiropas Padome un *UNESCO* ⁵.

⁴ Deklarācija par pilsoniskuma un kopēju brīvības, iecietības un nediskriminācijas vērtību sekmēšanu ar izglītības palīdzību, Parīze, 2015. gada 17. marts.

⁵ Konkrēti – ANO 4. ilgtspējīgas attīstības mērķis, kurš attiecas uz izglītību un mūžizglītību [ANO Rezolūcija 70/1 "*Pārveidosim mūsu pasauli: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam*"].

Nodrošinot cilvēkiem relevantas prasmes, kompetences un zināšanas, tiek veicināta inovācija un izaugsme un tiek sekmēts personīgais papildījums un labjutība. Tas ir labākais līdzeklis, kā pasargāt cilvēkus no bezdarba, tādējādi mazinot nabadzības un sociālās atstumtības risku ⁶.

Diemžēl pārejā no izglītības uz darba tirgu saglabājas ievērojams prasmju deficīts un neatbilstība, kā rezultātā Eiropas ekonomikas var tikt bremsētas tāpēc, ka tajās trūkst pienācīgi kvalificētu darbinieku, kas savukārt mazina to izaugsmes potenciālu ⁷. Nožēlu vienlīdz izraisa arī tas, ka daudzi augsti kvalificēti darbinieki nonāk darbavietās, kurās nepietiekami tiek izmantotas viņu spējas, un tas var mazināt viņu individuālo izaugsmes potenciālu ⁸.

Izglītība un apmācība var sniegt spēcīgu ieguldījumu saliedētas sabiedrības un labi funkcionējoša darba tirgus garantēšanā. Izglītībai un apmācībai būtu jānodrošina vienlīdzīgi apstākļi visiem un, pieņemot visu veidu daudzveidību, tai vajadzētu būt spēcīgam līdzeklim neizdevīgākos apstākļos esošo grupu sociālajā un ekonomiskajā iekļaušanā. Izglītībai un apmācībai arī jāspēlē svarīga loma ikviena cilvēka potenciāla attīstīšanā un tajā, ka tiek sekmēta spēja kritiski domāt un objektīvi un neatkarīgi spriest, jo īpaši (taču ne tikai) sociālo mediju kontekstā.

⁶ Gada izaugsmes pētījums par 2016. gadu [14270/15, 8. lpp].

⁷ Saskaņā ar datiem 39 % uzņēmumu ir grūtības atrast personālu ar vajadzīgajām prasmēm – [Eiropas uzņēmumu 3. apsekojums (2013), *Eurofound*].

⁸ *Cedefop* Eiropas prasmju un nodarbinātības pētījums, 2014.

Kaut gan izglītības sistēmas daudzējādā ziņā darbojas labi un dod ievērojamu artavu Eiropas izaugsmes potenciālā un atvērtu un demokrātisku sabiedrību nodrošināšanā, joprojām pastāv daži ievērojami trūkumi. Īpašas bažas rada ievērojamais skaits izglītojamo, kuri nerasniedz izglītības minimālos standartus, kā rāda nesenie dati par priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas rādītājiem ⁹ un pamatprasmju līmeni ¹⁰. Sociālekonomiskais statuss, migrantu izcelsme un dzimums joprojām ir svarīgi faktori, kas nosaka izglītības rezultātus ¹¹, tā ierobežojot emancipējošo efektu ¹², kāds būtu gaidāms no izglītības un apmācības.

ATTIECĪGI IESNIEDZ Eiropadomes 2016. gada marta sanāksmei šādus komentārus izglītības un apmācības jomā.

1. Izglītībai un apmācībai vajadzētu būt vienam no galvenajiem elementiem visaptverošā pieejā, kas vērsta uz to, lai sekmētu sociālekonomisko attīstību un iekļautību. Tas prasa mērķtiecīgas reformas izglītības sistēmās, lai uzlabotu šo sistēmu darbību mācību rezultātu ziņā, kas būtu daļa no kopējiem centieniem, kuri ir vajadzīgi, lai atjaunotu nodarbinātību un ilgtspējīgu izaugsmi. Tā kā investīcijas izglītībā un apmācībā ir izaugsmei draudzīgas un sekmē gan īstermiņa atveseļošanu, gan ekonomikas izaugsmi ilgtermiņā, šādas investīcijas būtu jānosaka par prioritāti reģionālā, valstu un ES līmenī. Ne visos gadījumos tam jānozīmē budžetu palielināšanu, bet drīzāk tas varētu būt jautājums par izdevumu mērķtiecīgāku novirzīšanu un īsto kvalitātes uzlabošanas stimulu nodrošināšanu.

⁹ Uzraudzības ziņojums izglītības un apmācības jomā 2015, 2. daļa. 2014. gadā izglītību priekšlaicīgi pametušie Eiropas Savienībā bija 11,1 % no visiem iedzīvotājiem vecumā no 18 līdz 24 gadiem, kas pārsniedz "Eiropa 2020" noteikto 10 % mērķi.

¹⁰ Uzraudzības ziņojums izglītības un apmācības jomā 2015, 1.1. punkts. Saskaņā ar ESAO jaunāko Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas (*PISA*) pētījumu (2012) Eiropas Savienībā nepietiekami rezultāti lasīšanā ir 17,8 %, matemātikā – 22,1 %, un zinātnē – 16,6 % dalībnieku, proti, rādītāji pārsniedz *ET 2020* sliekšņa rādītāju, kas ir 15 %.

¹¹ Uzraudzības ziņojums izglītības un apmācības jomā 2015, 1.1. punkts.

¹² Tas nozīmē – nodrošināt cilvēkam pilnvērtīgas iespējas, lai pārvarētu ierobežojumus vai šķēršļus, ar kādiem viņš varētu saskarties personīgu vai sociālekonomisku izcelsmes faktoru rezultātā.

2. Prasmju, kompetenču un zināšanu attīstīšana mūžizglītības perspektīvā ir ļoti svarīga tādām labi funkcionējošām darba tirgum, kurā var labi izpausties individuālais talants. Jārod veidi, kā sagatavot jauniešus mainīgajām darba tirgus prasībām, vienlaikus pastāvīgi atjauninot un pilnveidojot prasmes tiem, kuri jau ir darba tirgū. Prasmju neatbilstības un deficīti būtu jānovērš prioritārā kārtā, un tas jādara gan izglītības, gan nodarbinātības sektoram. Cita starpā tas nozīmē, ka lielāks uzsvars ir jāliek uz transversālo prasmju ¹³ attīstību un ka ir jāveicina mācīšanās darbavietā, nākotnē vajadzīgo prasmju savlaicīga prognozēšana un partnerības starp izglītības iestādēm un uzņēmumiem.

Prasmju un kompetenču attīstīšanas nozīme krietni pārsniedz darba tirgus ietvarus. Tiklab tās jēga ir veidot atbildīgus pilsoņus, kuri spēj aktīvi iesaistīties sabiedrībā un demokrātiskajā dzīvē. Abi šie mērķi lielā mērā ir savstarpēji papildinoši, jo sabiedrībā nepieciešamās prasmes un kompetences ir tikpat nozīmīgas arī darbā.

3. Būtu jāvirza uz priekšu strukturālās reformas mūsu ekonomiku modernizēšanai, lai sekmētu cilvēku prasmju, kompetenču un zināšanu attīstību nolūkā stimulēt inovāciju un ražīgumu, kā arī veicinātu iekļautību. Analogi izglītības sistēmām būtu jātiecas palielināt savu emancipējošo efektu, nodrošinot vienlīdzīgu konkurences apstākļus it visiem neatkarīgi no sociālekonomiskā statusa, migrantu izcelsmes vai dzimuma. Tas nozīmē padarīt izglītības sistēmas atvērtākas, lai reaģētu uz izglītojamo arvien lielāko daudzveidību, un veidot saites ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām.

¹³ Piemēram, mācīšanās mācīties, problēmu risināšana, uzņēmējdarbības un digitālās prasmes, radošums un kritiskā domāšana.

UN PAUŽ SAVU APŅEMŠANOS

1. Sadarboties nolūkā veicināt sociālekonomisko attīstību un iekļautību Eiropas Savienībā ar izglītības palīdzību, izmantojot reformas, atbilstošus politikas pasākumus un mērķtiecīgas investīcijas. Būtu jāidentificē politikas pasākumi, kas ir izrādījušies sekmīgi, un par tiem būtu plaši jāinformē, un būtu jāsniedz attiecīgs atbalsts to īstenošanai citās valstīs, kuras no tiem vēlas iedvesmoties, izstrādājot līdzīgu politiku vai reformas.
2. Pārraudzīt virzību uz mūsu kopīgajiem mērķiem izglītības un apmācības jomā un īstenot zināšanu un pieredzes apmaiņu, jo īpaši saistībā ar nesen pārskatītajām *ET 2020* prioritārajām jomām un struktūrām ¹⁴. To darot, būtu jānodrošina atbilstība "Eiropa 2020" pamatmērķiem un pārvaldības pasākumiem Eiropas pusgada ietvaros, vienlaikus pilnībā respektējot subsidiaritāti, izglītības iestāžu autonomiju un pedagoģisko brīvību.
3. Veikt adekvātas investīcijas izglītībā visos līmeņos, vienlaikus radot tai stimulu paaugstināt iegūtā izglītības līmeņa rādītājus, identificēt un novērst prasmju deficītu un neatbilstības un palielināt izglītības un apmācības emancipējošo efektu. Šim mērķim pilnvērtīgi izmantot iespējas, ko sniedz tādi Eiropas instrumenti kā Eiropas strukturālie un investīciju fondi, garantija jauniešiem, Eiropas Stratēģisko investīciju fonds un programma "*Erasmus+*".

¹⁴ Tostarp ņemot vērā saskaņotos konkrētos jautājumus un izmantojot jaunizveidotas darba grupas [skatīt 2015. gada kopīgo ziņojumu, kas pieņemts 2015. gada 23. novembrī – OV C 417, 15.12.2015].

4. Sākotnējā apmācībā un pastāvīgajā profesionālajā pilnveidē nodrošināt skolotājiem piemērotus un aktuālus pedagoģiskos rīkus un metodes, kas izstrādāti, lai uzlabotu prasmju un kompetenču attīstību un zināšanu ieguvu. Vajadzētu būt tā, ka neatņemama šīs pieejas daļa ir izglītības iestāžu atvēršana ārpasaulei visos izglītības un apmācības līmeņos. Lai to panāktu, būtu jāveicina valsts, reģionālu un vietēju partnerību veidošana, kurās būtu iesaistītas attiecīgās ieinteresētās personas, piemēram, sociālie partneri un jaunatnes sektora pārstāvji, un tām vajadzētu būt vērstām uz konkrētu problēmu risināšanu.
5. Aktīvi veidot kontaktu ar jauniešiem ar vājām izglītības un nodarbinātības perspektīvām, kas sakņojas viņu sociālekonomiskajā statusā, migrantu izcelsmē vai dzimumā, lai nodrošinātu, ka neviens netiek aizmirsts. Būtu jāuzlabo jauniešu digitālā prasme un plašsaziņas līdzekļu lietotprasme, kā arī viņu spēja domāt kritiski, līdztekus viņu sociālajām prasmēm un pilsoniskajām kompetencēm. Lai uzlabotu iegūto izglītību un nepieļautu priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, sociālu atstumtību un vardarbīgu radikalizāciju, būtu jānodrošina, ka skolotājiem un skolu vadītājiem ir pilnvērtīgas iespējas agrīni konstatēt neiesaistīšanās pazīmes un brīdināt par tām.

AICINA KOMISIJU

1. Saistībā ar "*Erasmus+*" darba programmu 2017. gadam – turpināt veicināt visas iniciatīvas, ar kurām tiek reagēts uz šajā rezolūcijā aprakstītajām problēmām, pilnvērtīgi izmantojot esošajā programmā paredzētās iespējas. Turklāt daudzgadu finanšu shēmas vidusposma pārskatā ir paredzēta iespēja apsvērt to, kā minēto problēmu risināšanu visefektīvāk var atbalstīt, izmantojot dažādus esošus ES instrumentus, tostarp programmu "*Erasmus+*".
2. Atkārtoti apstiprināt izglītības un apmācības svarīgumu visās Eiropas iniciatīvās laikposmam pēc 2020. gada, kuras attiecas uz izaugsmi, nodarbinātību un ilgtspēju, arī ņemot vērā tādas plašākas iniciatīvas kā ANO 2030. gada attīstības mērķi. Tas ir jo īpaši svarīgi izglītības gadījumā – jomā, ko raksturo tās ilgtermiņa perspektīva.

3. Līdz Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padomes 2016. gada maija sanāksmei iesniegt priekšlikumu par jaunu prasmju programmu Eiropai, ar kuru dalībvalstīm tiktu sniegts atbalsts, lai cita starpā tiktu apsvērti veidi, kā veicināt prasmju attīstību un zināšanu apguvi mūžizglītības perspektīvā, ar īpašu atsauci uz šādām jomām:
- a. iegūtā izglītības līmeņa rādītāju paaugstināšana, atzīstot, ka vidējās izglītības vai līdzvērtīga līmeņa izglītības pabeigšana parasti tiek uzskatīta par minimālo prasību, lai sekmīgi pārietu no izglītības uz darba tirgu un iegūtu piekļuvi tālākai izglītībai;
 - b. to pamatprasmju nodrošināšanas uzlabošana, kuras ir izšķiroši svarīgas mūžizglītībai, nodarbināmībai un aktīvai dalībai sabiedrībā un demokrātiskajā dzīvē;
 - c. lielāka Eiropas spēja paredzēt nākotnē vajadzīgās prasmes un prasmju deficīta un neatbilstību novēršana, uzsverot izglītības un darba jomas kopīgo atbildību, un pasākumi, kuru pamatā ir abu sektoru iniciatīvas;
 - d. mobilu ES darba ņēmēju un izglītojamo pieejamo prasmju un kvalifikāciju labākas pārredzamības un izmantošanas veicināšana;
 - e. augstākās izglītības modernizēšanas procesa atjaunošana Eiropā, tostarp šādi:
 - uzlabojot kvalitāti un relevanci mācību programmu izstrādē un īstenošanā;
 - veicinot augstākās izglītības iestāžu iesaisti reģionālā inovācijā;
 - uzlabojot saikni starp augstākās izglītības iestāžu izglītības un pētniecības funkcijām;
 - formulējot reakciju uz ietekmi, kāda ir atvērtai un tiešsaistes augstākajai izglītībai;
 - pievēršoties augstākās izglītības iestāžu lomai – iesaistei kopienas dzīvē;
 - nodrošinot, lai ikvienam, kam ir potenciāls gūt panākumus augstākajā izglītībā, šāda iespēja būtu, neraugoties uz apstākļiem.

4. Pēc Parīzes deklarācijas ¹⁵ atbalstīt dalībvalstis pasākumos, lai palielinātu izglītības un apmācības nozīmi aktīva pilsoniskuma un pamatvērtību veicināšanā. Šajā sakarībā demokrātiska pilsoniskuma jomā nodrošināt sinerģiju un sadarbību ar Eiropas Padomi.
-

¹⁵ Deklarācija par pilsoniskuma un kopēju brīvības, iecietības un nediskriminācijas vērtību sekmēšanu ar izglītības palīdzību, Parīze, 2015. gada 17. marts.